

DIÓSD THE INCLUSIVE SETTLEMENT

by: Lajos Dózsa

Short history of the location

- Prehistoric finds
  - Ancient finds
  - From the Middle Ages to the present day
  - 10-11. century
  - 12-15. century
  - 16-17. century
  - 18. century
  - 19.
  - 20. century
  - Political regim changes
- Beehive, sacred object
Pannonia provincia/Roman military road ; watchtower
- The first mention
Landowner exchanges
Turkish empire -destroyed village
New residents
Assimilation
New residents
Rebirth of traditions

Short history of the location

- Prehistoric finds
- Beehive, sacred object

Short history of the location

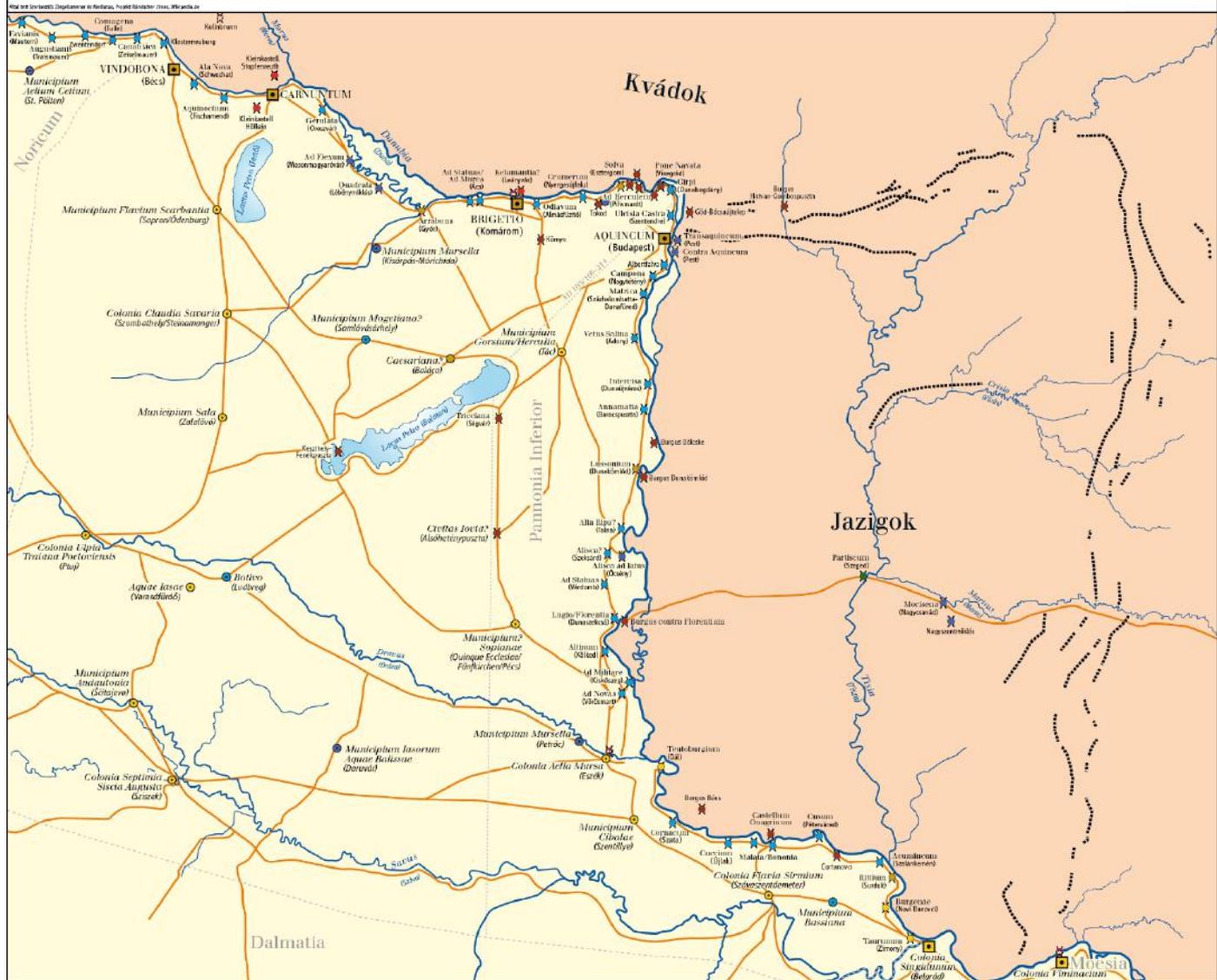
-
- Ancient finds
- Pannonia provincia/Roman military road ; watchtower
-
-
-
-
-
-
-
-

Ripa Pannonica

- ☐ Légőstáborról
- Város (Colonia vagy Municipium)
- Római kori település
- ☒ Római kori erőd vagy Burgus / katonai kikötő / katonai táborhely
- Római tartomány határain
- Római utak (ismert vagy feltételezett)
- ..... Limes Sarmatiae (Ördög árok, Csórsz árok)

- Kezdet
- = Augustus-Tiberius-kori (Kr. e. 30 – Kr. u. 37)
  - = Claudius-Nero-kori (41–68)
  - = Flavius-dinasztia (69–96)

- = Traianus-Hadrianus-kori (98–138)
- = Antoninus Plus-kori (138–161)
- = Marcus Aurelius-kori vagy újabb (161-től)
- = Késő antivitás

Római kori őrtorony

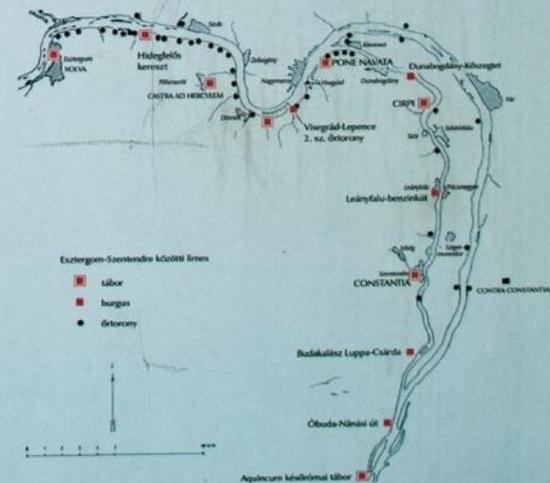

Kr. u. 372-73 körül építette I. Valentinianus császár ezt az őrtornyot, a Duna partján végighúzódó folyami határszakasz, a Ripa Pannonica egyik erődítményeként.

A – már Arányi Lajos által is – ismert, majd Kuzsinszky Bálint (1915) és Soproni Sándor (1963) által megásott leányfalusi őrtorony egy típuserv alapján készült több – a környéken lévő – társával (a Budakalász-Luppa csárdai, Visegrád-Lepencei, III. ker. Nánási úti őrtoronyval) együtt. Alaprajzuk, fő méreteik gyakorlatilag megegyeznek egymással.

Alkalmasak voltak arra, hogy egy határőr-őr, kb. 20-25 ember állomáshelye, őrszolgálatának színtere legyen. Tetejéről a katonák tűz- és füstjelekkel tarthattak kapcsolatot a szomszédos őrhelyekkel. Szolgálati éveik alatt polgári tevékenységet is folytattak, mezőgazdasággal, iparral, kereskedelemmel foglalkoztak. Ellátták saját magukat.

A tornyot a határőrszolgálat általános fellazulásával, az V. sz. első felében hagyták fel.

Short history of the location

-
-
- From the Middle Ages to the present day
- 10-11. century   The first mention
-
-
-
-
-
-

Patet magister *magister Plogus in greca hungarica.*
de quondam boni memorie gloriosissimi bele regis
hungarie notarius. *H.* suo dilectissimo amico uero
venerabili. et arte liberali scientie imbuto. salutem
et sue petitionis affectum. Vñ cum in scolari studio
suis. et in historia sacra qm̄ ego ē summo amore
cōplexus ex libris daretis frugū ceterorūq; auctōrū sic a ma
gistris meis audiverā. in unū uolumen p̄o tūo cōpilauerā.
pari uoluntate legerent. petisti a me ut sic historiam no
tamam bellaq; grecorū scripturam. na et genealogiam regū
hungarie et nobiliū suorū qualiter septē p̄ncipales p̄one
que herimogeri uocant̄ de terra scythica descenderunt. uel
qualis sit t̄ra scythica. et qualis sit generat̄ dux almus.
aut quare uocat̄ almi p̄nt̄ dux hungarie a quo reges hunga
ricos originem dixerunt. uel q̄t̄ regna et reges s̄ subingauē
runt. aut quare p̄nt̄ de t̄ra scythica egressus. p̄ dionysii alie
nigenarū hungarū et in sua lingua p̄a mageri uocant̄ ē scri
berem. Quasi em̄ me facturum. s̄ alius negotiū impedit̄. tu
e p̄sonis et in eī p̄missionis tā pene etiā cōd̄. n̄ in p̄litas
tua dilectio debitū reddere monuisset. Quorū q̄ t̄re di
lectiōnis quāuis amittis et diuersis huius laboriosi s̄c̄i impe
dit̄ sim negotiū. facere tam agillius sum que facere uis
sisti. et cōm̄ tradiciones Luerorū historiographorū diu
ne gr̄e sub̄ auxilio optimū estimans ut ne posteris in
ultimam generationē obliuioni tradat̄. Optimū q̄ dixi ut
uere et sin. uerū ē scriberem. id legentes possint agnoscere
quorū res geste essent. Et si tam nobilitatis genti hungarice
p̄mordia sue generationis. et fortia queq; facta sua. ex falsis fa
bulis rusticorū. uel a garrulo curru ioculato. quasi sompnan
do audiret. ualde in decō. et satis indecent̄ esset. Ergo p̄nt̄
āno. de certa scripturā. explanatione. et ap̄ta historia
interpretatione rerū ueritatē nobilit̄ p̄cipiat. Felix q̄ huius
garia. cui s̄ dona data uaria. Omnis em̄ horis gaudet
de munere sui litterarū. *Qua proclium genealogie re-*

V. qm̄ cepit ip̄m et titol̄ iudicēbat. VI. qm̄ misit ip̄m infra te morte pest.

VII. qm̄ aut̄ ibat p̄te cū corpore ad Chanadimū.

Vltima qm̄ fuit sepultus.

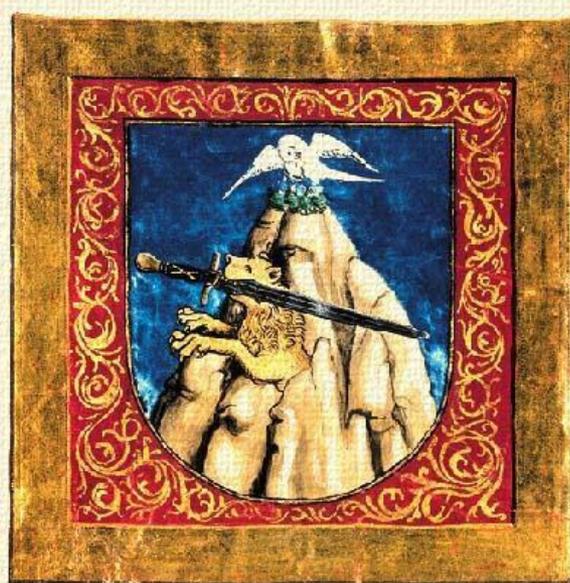

Short history of the location

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

12-15. century

Landowner exchanges

Illyesházy

Short history of the location

-
-
- From the Middle Ages to the present day
-
-
- 16-17. century   Turkish empire -destroyed village
-
-
-
-

O here Gott laß dich erbarmen
Unser Ellendt gefangen armen
Erwürgen sich wir vnser kinder
Genumen sind vns Schaff vnd Kinder
hawß vnde hoffist vns verweist
Vad wir gefürt in das ellendt
Weh das vns vnser mütter trüg
Erst muß wir ziehen in dem pflüg
Vnd Gersten essen wie die Pferd:
Mit vnserm munde von der erdt
Kunß grynier todt vnd vns erlöß
Von dem grausamen Thürcken böß.

Hans Guldenmundt.

Die gefangen klagen.

Magyarázat:

A térképen számokkal kitüntetett helységjelzések alatt az ország szerint rendezett jegyzékből veendő ki. A balról álló számok a jelzések, míg a jobbrol (La) álló a földrajzi fekvésnek felel meg.

Magyar Királyság:

1 Szakalea (Ib)	8 Sz. Benedek (Ic)	15 Zólyom (Ic)
2 Bazin (Ib)	9 Sztutya (Ic)	16 Bajmót (Ic)
3 Dévény (Ib)	10 Selmec (Ic)	17 X. Genk (Iib)
4 Pásznya (Ib)	11 Csábrág (Ic)	18 Rohonc (Iib)
5 Somorja (Ib)	12 Szecegy (Ic)	19 Sárvár (Iib)
6 Ötös (Ib)	13 Halaszkő (Ic)	20 A. Lendva (Iib)
7 Nedlic (Ib)	14 Szt. Fanki (Iia)	21 Berkisvina (Iia)
	22 Arisanosturn (Iia)	

Erdélyi fejedelemség:

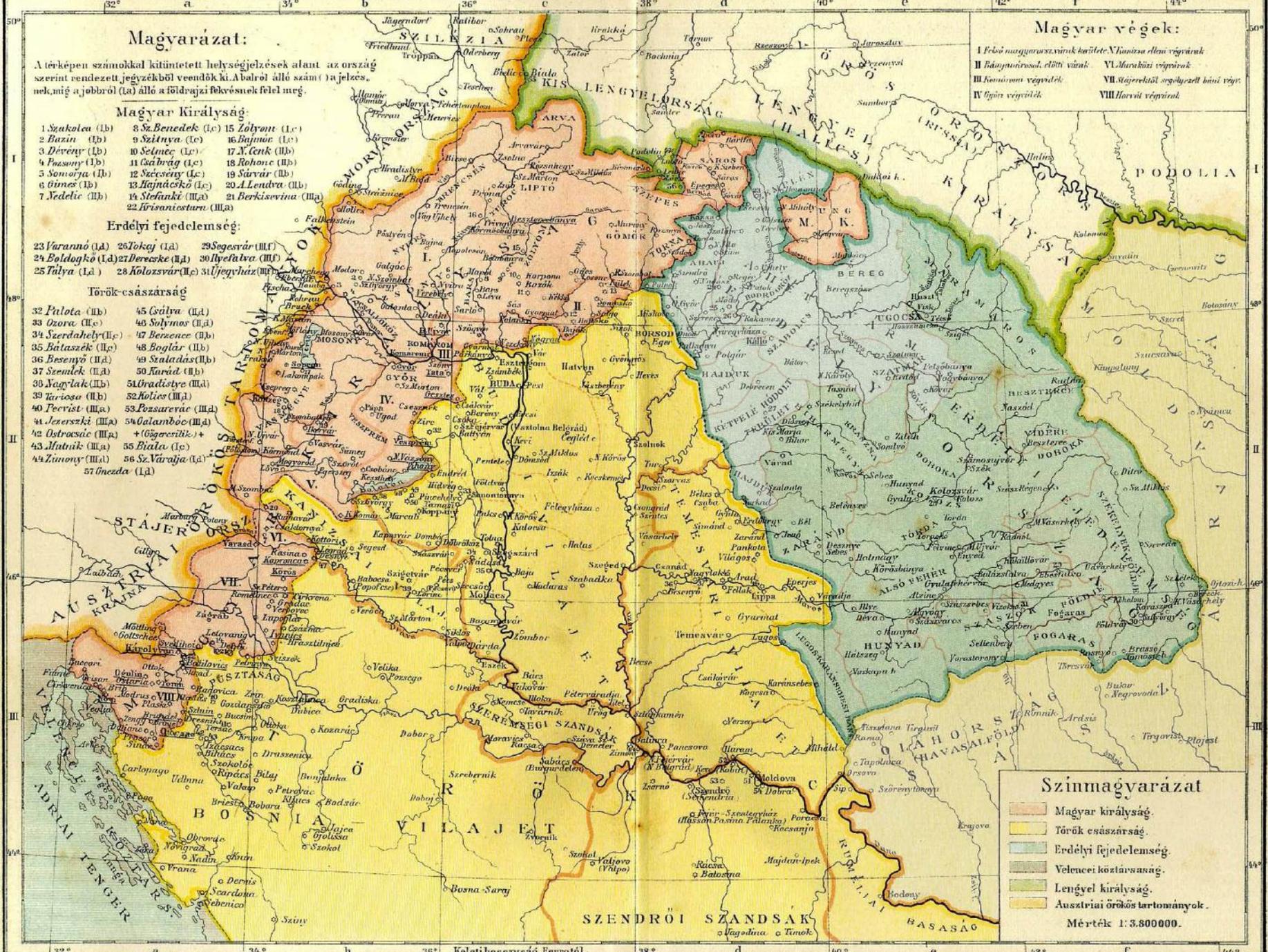
23 Varanó (Ia)	26 Tokaj (Ia)	29 Segesvár (IIIc)
24 Boldogkő (Ia)	27 Derecske (Iia)	30 Iyefabva (IIIc)
25 Talya (Ia)	28 Kolozsvár (Ic)	31 Ujgyház (IIIc)

Török-császárság:

32 Pilota (Iib)	45 Csálya (IIa)
33 Ozora (IIc)	46 Solymos (IIa)
34 Seerdahely (IIc)	47 Berezenca (Iib)
35 Bátaszék (IIc)	48 Boglár (Iib)
36 Besenyő (IIa)	49 Saladás (Iib)
37 Szencék (IIa)	50 Korád (Iib)
38 Nagylak (Iib)	51 Őradytse (IIa)
39 Tarcosa (Iib)	52 Kólics (IIIa)
40 Pezvár (IIIa)	53 Fozsarvár (IIIa)
41 Jézerszki (IIIa)	54 Galambóc (IIIa)
42 Ostrocska (IIIa)	+ (Özgeresitk) +
43 Mutnik (IIIa)	55 Biala (Ic)
44 Zimony (IIIa)	56 Sz. Várallya (Ia)
	57 Gneza (Ia)

Magyar végek:

I Felső magyarországiak területén X. Hunza ötven vízártak	VI Maribaki vízpárok
II Bányagörög, eltti vízak	VII Stajereiál orgyáczelt bíni vígr
III Kőrösön vízpárok	VIII Harviti vízpárok
IV Tisza vízpárok	

Szinmagyarázat

- Magyar királyság.
- Török császárság.
- Erdélyi fejedelemség.
- Velencei köztársaság.
- Lengyel királyság.
- Ausztriai örökös tartományok.

Mérték 1:3.800.000.

Short history of the location

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

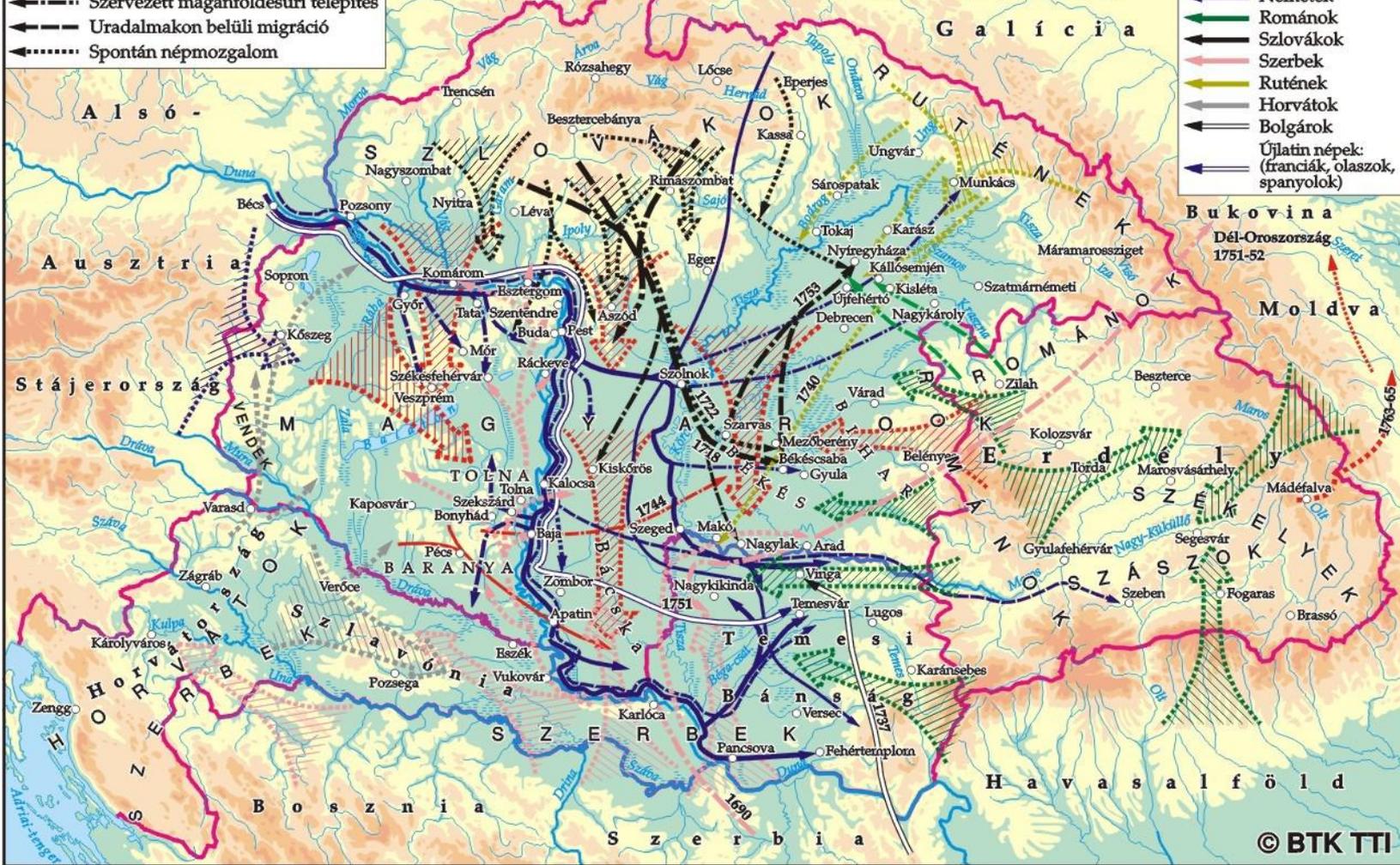
18. century

New residents from german region
from 1746

- ← Szervezett állami telepítés
- ← Szervezett magánföldesúri telepítés
- ← Uradalmakon belüli migráció
- ← Spontán népmozgalom

TELEPÍTÉS, NÉPMOZGALOM A 18. SZÁZADBAN

- ← Magyarok
- ← Németek
- ← Románok
- ← Szlovákok
- ← Szerbek
- ← Rutének
- ← Horvátok
- ← Bolgárok
- ← Újlatin népek: (franciák, olaszok, spanyolok)

• Bad Schönborn

• Backnang

• Gerlingen
• Sindelfingen

○ Ulm

• Mount Bussen
• Church
• Sigmaringen

• Görwihl
(Hotzenwald)

• Bad Wurzach

A Dunapart a városfal előtt, amit Dunai sváb partnak is neveznek.

A Duna part utcánév táblája.

Donauschwabenufer

<http://www.diosdfa.hu/a-megujult-falu/>

Short history of the location

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

19.

Assimilation

DIÓSD

Szent Szabona-kápolna
Ezen helyen misézett
utóára Szent Gellért
püspök

1930-as évek végén a diósi tűzoltók. Schober-udvar.

A. Diósd-i Hangya "fogy. pröv. igazgatósága és felügyelő bizottsága"
— Diósd, 1929. év. —
Glenz
elnök

[kozterkep/mapublic](https://www.kozterkep.com/mapublic)

A HAZÁÉRT

1914 - 1918.

A DIÓSDI ELESETT HŐSÖK

id. PROGEL ANTAL
ifj. PROGEL ANTAL
SEEMANN RUDOLF
SAX JÓZSEF
SCHNEIDER FERENC
SCHNEIDER LÁSZLÓ
SCHNEIDER MIHÁLY
SCHNEIDER NÁNDOR
SCHOBER ROBERT
SZABÓ GYULA
SZINGER JÓZSEF
TÓTH FERENC J.
TÓTH FERENC A.
TÓTH IMRE
WAGNER FERENC
WAPLER KÁROLY
ZSIDÁKOVITS SEBŐ

A HAZÁÉRT

1914 - 1918.

A DIÓSDI ELESETT HŐSÖK

AMAN NÁNDOR
ALBECKER ANTAL
ALBECKER JÓZSEF
BENCZE DÁNIEL
BENCZE JÓZSEF
BERKI JÓZSEF
BOGÁR KÁROLY
BORSOS JÓZSEF
FINK JÁNOS
FINK JÓZSEF
IRREITER ISTVÁN
JÄGER ANTAL
HACK LÁSZLÓ
LÉBER MÁRTON
MAURER NÁNDOR
NATTA ANTAL

Short history of the location

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

20. century

Wars – Forced Labor, population exchange - New residents

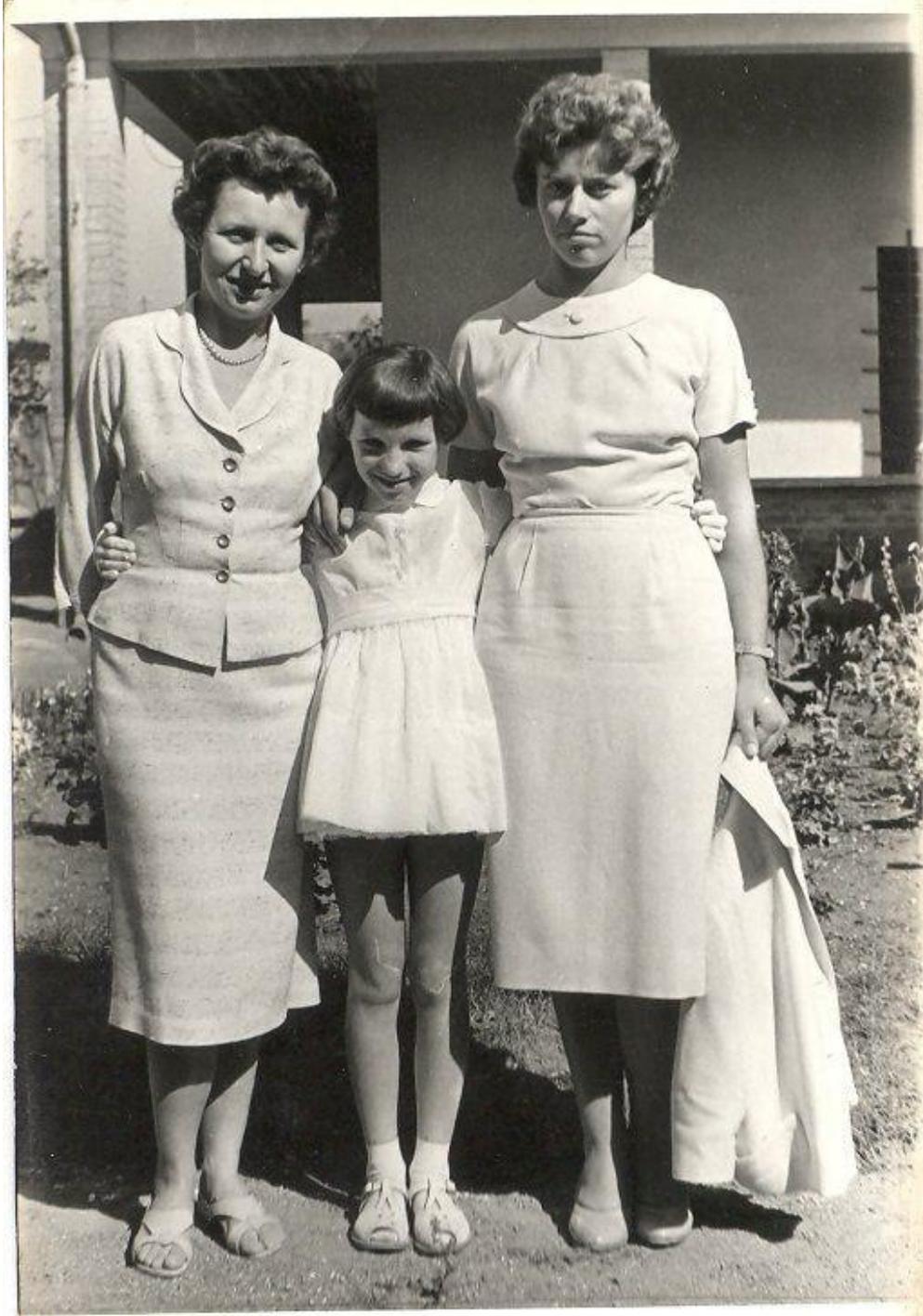

<https://filmhiradokonline.hu/watch.php?id=6388>

Short history of the location

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

• Political regim changes

Rebirth of traditions

RÁDIÓ – ÉS TELEVÍZIÓ MÚZEUM

[HTTPS://MY.MATTERPORT.COM/SHOW/?M=2JIE5BZ349P](https://my.matterport.com/show/?m=2jIE5BZ349P)

Thank you for your attention.